

„Dajem svoj život da ga ponovo uzmem“: Kršćansko značenje žrtve (I)

16.10.2024.

*Ovi ljudi uznemiravaju naš grad (...).
Oni zagovaraju običaje koje mi kao
Rimljani ne smijemo prihvatiti ili
practicirati (Djela 16:20).*

Propovijedanje Pavla i Sile bilo je prekinuto sve većim metežom koji je prvo doveo do javne pobune, nakon čega je uslijedilo bičevanje i zatvaranje. Ovo je samo jedna od mnogih epizoda u Djelima

apostolskim koja ilustrira neprijateljstvo koje je propovijedanje evanđelja izazivalo od samog početka. Apostoli i prvi kršćani bili su više puta zatvarani, ponižavani i napadani. Ali ono što se najviše ističe je vedrina njihovog odgovora. U ovoj sceni, dok su Pavlova i Silina tijela, u modricama od bičevanja, zaključana u tamnici, još obamrla, a njihovi se umovi još uvijek vrte od javnog poniženja, oko ponoći, molili su se i pjevali himne Bogu, dok su ih zatvorenici slušali (Djela 16:25). Njihova je reakcija slična onoj apostola u Jeruzalemu, nakon posve proizvoljnog bičevanja: *Oni pak odu ispred Vijeća radosni što bijahu dostojni podnijeti pogrde za Ime.* (Dj 5,41).

Povijest kršćanstva puna je muškaraca i žena, mladih i starih, koji su podnosili patnju s duhovno dubokom radošću koja je, iz ljudske perspektive, prilično zbunjujuća.

Ovakav bi stav bio začuđujući u bilo koje vrijeme, a posebno u društvima koja nikada nisu upoznala kršćanstvo ili su ga izgubila iz vida. Naši suvremenici ponekad izražavaju isto čuđenje koje vidimo u pismu Diogenetu iz 2. stoljeća: „Oni [kršćani] pokazuju divljenja vrijedan i priznato upečatljiv način života.” Jedan od mnogih aspekata života prvih kršćana koji je stajao u suprotnosti s okolnom kulturom bio je njihov pristup užitku i boli, njihova reakcija na patnju i njihova spremnost na žrtvovanje: „Ubijaju se i vraćaju u život . [...] Rugaju im se, a oni blagoslivljaju; vrijeđaju ih, a uvredu časno vraćaju; čine dobro, a opet bivaju kažnjeni kao zlikovci; a kad budu kažnjeni smrću, raduju se kao da im je darovan život.”(1)

Njihov način na koji su pronašli život u patnji prkosio je svakom razumijevanju. Poput Kristova križa, takvo gledanje i življenje činilo se kao ludilo: *Židovima sablazan,*

poganima ludost, pozvanima pak – i Židovima i Grcima – Krista, Božju snagu i Božju mudrost (1 Kor 1,23-24).

Izazov i prilika

Zrak koji danas udišemo u mnogim dijelovima svijeta pun je hedonizma, možda čak i više nego što je bio u velikim gradovima Rimskog Carstva. Dobro se često svodi na ono što donosi zadovoljstvo, a zlo na ono što zadaje bol. I danas postoje ljudi koji zauzimaju stoički stav, boreći se za veću samokontrolu i otpornost u nedaćama, ali njihova temeljna perspektiva još uvijek je usredotočena na užitak i bol, s malo razmišljanja o onome što leži iza. Ovakvo gledište proizlazi iz niza čimbenika: u većem dijelu svijeta mogućnosti za udoban život su se umnožile, užitak i zabava uvijek su nam na dohvat ruke, a ublažavanje boli učinkovitije je nego ikad. To su

uglavnom pozitivni pomaci, bez sumnje, ali ipak, kao i svaka promjena u načinu na koji doživljavamo svijet, oni utječu na način na koji se kršćanski život razvija. U tom kontekstu, spremnost na patnju za Krista ili uvjerenje da radost ima „korijene u obliku križa“ (2) može se činiti šokantnim ili, u najmanju ruku, teško razumljivim. Sve to predstavlja i izazov i priliku.

Izazov je u tome što su oni koji žele živjeti blizu Boga u svijetu izloženi istim porukama kao i njihovi vršnjaci. Prevladavajuća struja mogla bi ih navesti, na primjer, da reinterpretiraju ili ublaže Isusovu poruku. U svojoj srži, to je iskušenje dobrodušnog kršćanstva, bez križa. Ipak ostaju Isusove riječi: Hoće li tko za mnom, neka uzme svoj križ i neka me slijedi; jer tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene i poradi

Evandjelja, spasit će ga (Mk 8,34-35); Ako pšenično zrno ne padne u zemlju i ne umre, ostaje samo; ali ako umre, donosi mnogo roda (Iv 12,24). Doista, „kršćanstvo bez križa svjetovno je kršćanstvo i pokazuje se neplodnim.” (3) Put do življenja u Kristu i dijeljenja tog života s drugima je preko križa. Kao i s mnogim drugim aspektima naše vjere, i ovdje se susrećemo s paradoksom: „da bismo živjeli moramo umrijeti.” (4)

Ali hedonističko okruženje donosi i prilike. Upečatljivo ponašanje kršćana u takvom okruženju otvara vrata razgovorima o razlozima njihove nade (usp. 1 Pt 3,15). Tako je napredovala evangelizacija u prvim stoljećima: kao da je kontrast s tamom učinio da Kristovo svjetlo jače zasja. Danas, kada svaki kršćanin živi s duhom žrtve, smireno prigrlivši križ, to je neizbježan izazov za njihove suvremenike. Njihov način

proživljavanja patnje – bez drame, bez opterećivanja drugih – privlačan je, poput Isusove strpljivosti i blagosti (usp. Mt 11,28-30). Prije ili kasnije, postavlja pitanja koja vode do razgovora o vjeri: kako to da kršćani podnose patnju s takvom vedrinom? Zašto se ne bune protiv toga? Odakle dolazi njihova radost? Kako se mogu odreći nekih dobrih stvari u životu, ako u njima uživaju kao i svi drugi? Kakve sve ovo ima veze s kršćanskim Bogom? Kakvu razliku njihova žrtva čini svijetu?

Jedini odgovor: Krist

Sva ova pitanja, koja se ponekad javljaju i u srcima kršćana, na kraju imaju „samo jedan pravi odgovor, konačan odgovor: Krist na križu". (5) Razlog zašto su kršćani spremni ići protiv svojih želja, postiti i žrtvovati se za druge; razlog zašto mogu s radošću podnositi patnju, a da je pretjerano ne iskorištavaju, jest taj

što znaju da se, na tajanstven, ali stvaran način, Isusova muka nastavlja razvijati kroz povijest. „U životu Crkve, u njezinim kušnjama i nevoljama, Krist nastavlja, u oštroj Pascalovoj rečenici, biti u agoniji do svršetka svijeta.” (6)

Isus „pati u svojim udovima, u cijelom čovječanstvu rasprostranjenom po zemlji, čija je on glava, prvorodenac i otkupitelj”. (7) Kada kršćani to duboko razumiju, sasvim je prirodno da ne žele ostaviti Gospodina samog s težinom zla i patnje svijeta. Njihova spremnost da pate, dakle, ne proizlazi iz puritanskog moralizma koji na zadovoljstvo gleda sa sumnjom; niti je to samo asketski izbor ili stoički pristup. To je, u najistinskijem smislu, suosjećanje (od latinskog *com-passio*, "trpiti s"): percepcija patnje koja probada Isusovo srce i želja da ga pratimo, da uskladimo svoje srce s njegovim. Kako kaže

sveti Pavao, radujem se u svojim patnjama poradi vas i u svome tijelu nadopunjujem ono što nedostaje Kristovim mukama poradi njegova tijela, koje je Crkva (Kol 1,24).

To je ista želja koju je sveti Ignacije Antiohijski izrazio oko 110. godine, na svom putu do mučeništva: „Daj mi povlasticu nasljedovati muku Boga svoga. Ako ga imaš u svom srcu, razumjet ćeš što želim i osjećat ćeš kao i ja.” Ovaj je svetac naopako preokrenuo svjetske poglede na život i smrt: „Ne brani mi živjeti; ne poželi moju smrt. Ne daj svijetu onoga tko želi pripadati Bogu, niti ga iskušavaj materijalnim stvarima.” (8) Još jednom, to je isti duh koji je naveo svetog Pavla da sve smatra gubitkom zbog nevjerojatne vrijednosti poznavanja Krista Isusa, našeg Gospodina. *Sve gubitkom smatram zbog onoga najizvrsnijeg, zbog spoznanja Isusa Krista, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i*

otpadom smatram: da Krista steknem i u njemu se nađem (Fil 3,8-9). Ako boravak s Isusom zahtijeva trpljenje i odricanje od dobrih stvari, učinit ćemo to; ne zato što su te stvari same po sebi smeće, nego zato što bi im dati prednost nad Isusom bilo kao prebirati bisere u kanalizaciji.

Kapljice krvi

Žrtva - bilo da je izabrana kada Gospodin traži, ili prihvaćena kada je dopusti, ali uvijek voljena - živi se na istinski kršćanski način iz Kristova srca, to jest, imajući isti način razmišljanja kao i On (Fil 2,5). Ako želimo „osjećati s Njim“, ući u to suosjećanje, tada razmatranje Gospodinove muke može biti od velike pomoći. Što Isus osjeća pred svojim križem? Među mnogim uvidima koje takvo razmišljanje može ponuditi, možemo primijetiti da Kristovo srce prirodno ustukne pred izgledom za bol, ali On to

slobodno prihvaća kao čin ljubavi, s nadom u uskrsnuće. Isus daje samoga sebe, uvjeren da ništa što će pretrpjeti neće biti uzalud, da nijedan njegov trud neće biti uzaludan; da će se križ preobraziti u drvo života.

Suočen s nadolazećom mukom, Isus se oznojio krvlju, što je fiziološka reakcija koja se događa vrlo rijetko, u situacijama ekstremnog stresa ili tjeskobe. Isusovo ljudsko srce, u tom trenutku, otkriva svoju savršenu osjetljivost; On doživljava patnju i zlo onakvima kakvi oni uistinu jesu: nešto odbojno. Iako se ovo može činiti očiglednim, vrijedno je zapamtiti da Isus nije izabrao patnju i križ radi njih samih; dobrovoljno ih je prihvatio kao „cijenu našeg otkupljenja”. (9) U borbi svoje molitve Isus traži od Oca: *Ako je moguće, neka me mimoide ovaj kalež* (Mt 26,39), pokazujući nam da je ispravno nastojati izbjeći patnju. Ali

ne kako ja hoću, nego kako ti hoćeš, dodaje On; jer u svjetlu Božje ljubavi nije dobro samo prihvatiti križ nego ga čak i prigrliti.

Ako je naš Gospodin osjećao tjeskobu uoči svoje muke (usp. Mt 26,37-38), ne treba nas čuditi što i naša srca osjećaju nešto slično kada su suočena s boli ili žrtvom. Naravno, taj otpor nije samo vanjski; ponekad možemo osjetiti sablazan križa u sebi. Grijeh je otvorena rana u svijetu i našoj naravi, rana toliko stvarna da stvara istinski otpor, ne samo prema boli nego čak i prema dobroti, ljubavi i Kraljevstvu Božjem. (10) Oslobođenje od grijeha ne događa se bez bolne borbe: u ovom svijetu, u našim životima, dobrota ne pobjeđuje bez napora. Zato je Božja ljubav, čista ljubav koja može izliječiti ranjenu ljubav, otajstveno sjedinjena s patnjom. Sveta Terezija iz Kalkute je to dobro razumjela: „Ljubav traži žrtvu. Ali ako volimo dok ne zaboli,

Bog će nam dati svoj mir i radost...
Patnja sama po sebi nije ništa; ali
patnja podijeljena s Kristovom
mukom prekrasan je dar.” (11)

U Getsemaniju je Isus u svome tijelu osjetio taj ljudski otpor spasonosnoj volji Očevoj. Međutim, iako je prirodno uzmicao od toga, Isus nije trpio križ protiv svoje volje; dobrovoljno ju je prihvatio: *Nitko mi ga (život) ne oduzima, nego ja ga sam od sebe polažem.* (Iv 10,18). Muka i križ bili su rezultat slobodnog odbacivanja Krista od strane vlasti njegova vremena, odražavajući otpor ljudskog srca prema Božjoj ljubavi, otpor koji je još uvijek vidljiv u ponavljajućim mučenicima kroz povijest Crkve, čak i do danas. Ipak, Isus tu slobodnu odluku svojih suvremenika pretvara u čin ljubavi: *Ovo je tijelo moje, za vas se predaje* (Lk 22,19). Isus zna da je taj čin sebedarja neophodan da bi ljubav ponovno postala moguća u

svijetu: On nas mora ljubiti do samog kraja (usp. Iv 13,1); On mora prigrliti svu našu mržnju, našu ravnodušnost, našu bijedu... Taj je zagrljaj započeo „preobrazbu punu ljubavi“ (12) koja od nas traži odgovor, „da“ na križ. Samo na taj način naša osobna priča i svijet mogu ući u uskrsnuće s Njim.

(1) Poslanica Diognetu, br. 5-6.

(2) Sveti Josemaría, Kovačnica, br. 28; Susret s Kristom, br. 43.

(3) Papa Franjo, Homilija, 14-IX-2021.

(4) Sveti Josemaría, Put, br. 187.

(5) Susret s Kristom, br. 168.

(6) Benedikt XVI., Homilija, 18-IX-2010. Usp. Pascal, Pensées, 553, ed. Brunschvicg. Sveti Augustin propovijeda istu stvar nekoliko

stoljeća prije: „Krist je sada uzvišen iznad nebesa, ali još uvijek trpi na zemlji sve boli koje mi, udovi njegova tijela, moramo nositi” (Propovijed o Uzašašću Gospodinovu, „Nitko nikada nije uzašao na nebo osim onoga koji je sišao s neba,” na vatican.va).

(7) Susret s Kristom, br. 168.

(8) Sveti Ignacije Antiohijski, Poslanica Rimljanima, 6. poglavlje.

(9) Sveti Augustin, Izlaganje o Psalmu 20, 11,8. Usp. 1 Pt 1,18-19; 1 Kor 6,20; Iz 53:5.

(10) Usp. Rimljanima 5,12-17; 8:1-13.

(11) Sveta Terezija iz Kalkute, qtd. Brian Kolodiejchuk (ur.) Come Be My Light, Rider, New York, 2006., str. 146.

(12) “Veće od tvog srca’: kajanje i pomirenje,” na opusdei.org.

Gonzalo de la Morena i Carlos
Ayxelà.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/dajem-svoj-zivot-da-ga-
ponovo-uzmem-krscansko-znacenje-
zrtve-i/](https://opusdei.org/hr-hr/article/dajem-svoj-zivot-da-ga-ponovo-uzmem-krscansko-znacenje-zrtve-i/) (22.03.2026.)